

Asia: VM119:00/2018

Selvitys keinoista ehkäistä kotitalouksien velkaantumista

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot mietinnöstä

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) oli edustettuna työryhmässä, jonka tehtävänä oli selvittää toimenpiteitä, joiden avulla voitaisiin nykyistä tehokkaammin rajoittaa yksityishenkilöiden ja kotitalouksien velkaantumisen kasvua. Työryhmän mietintö sisältää luonnoksia lakiehdotuksiksi, mutta sitä ei laadittu hallituksen esityksen muotoon. Jatkovalmistelussa arvioidaan vielä useita kysymyksiä tarkemmin.

KKV tuo lausunnossaan esille lyhyesti mietinnön ulkopuolelle rajattuja kuluttajansuojakysymyksiä sekä eräitä mietinnön jatkovalmistelun yhteydessä erityisesti huomioitavia kuluttajansuojanäkökohtia.

KKV kiinnittää aluksi huomiota siihen, että selvitys kattaa vain osan mahdollisista toimenpiteistä kotitalouksien ongelmallisen velkaantumisen hillitsemiseksi. KKV on lausunut erikseen useista oikeusministeriön puolella valmistelussa olevista ja hallitusohjelmaankin kirjatuista hankkeista. Nämä rajattiin työryhmän työn ulkopuolelle ja KKV on esittänyt ja tulee esittämään niihin liittyvät näkemyksensä muussa yhteydessä. Lisäksi KKV tuo esille, että 1.9.2019 voimaan tullut uusi luottojen hintasääntely ei ole riittävä hillitsemään kohtuuttoman kalliiden kulutusluottojen aiheuttamaa velkaongelmien kasvua. Lisäksi KKV kiinnittää huomiota siihen, että sosiaalisen luototuksen saatavuutta kattavasti eri puolilla Suomea tulisi edistää.

Ratkaisuehdotusten ongelmallisen velkaantumisen ehkäisemiseen tulee lähteä siitä, että luotonantajilta edellytetään vastuullisuutta. Riskinjaon kuluttajan ja luotonantajan välillä tulee olla kohtuullinen. Kuluttajan maksukyvyyn arviointi on perusta luottosopimukselle. Sääntelyyn tulee lisäksi jäädä joustovaraa kuluttajan elämäntilanteiden muutoksiin ja yksilöllisiin tilanteisiin. KKV tuo esille myös, että valittavien ratkaisujen vaikutuksia kotitalouksien asemaan eri puolilla Suomea on seurattava jatkossa tiiviisti.

Työryhmämietinnössä lähdetään siitä, että hyvän luotonantotavan vaatimukset (KSL 7:13) on huomioitava sekä luottoa myönnettäessä että luottosuhteen aikana mm. maksujärjestelyistä sovittaessa. Esimerkiksi luoton enimmäistakaisinmaksuaikaa koskevan luonnoksen osalta todetaan, että laina-aikana on kuitenkin mahdollisuus sopia hyvän luotonantotavan mukaisista tarpeellisista maksujärjestelyistä, kuten lyhennysvapaista. Lisäksi kuluttajan yksilölliseen tilanteeseen liittyvä luottokelpoisuuden arviointivelvoite (KSL 7:14) tulee sovellettavaksi aina luotonmyöntötilanteissa. KKV korostaa, että jatkovalmistelunkin osalta nämä keskeiset lähtökohdat on huomioitava kunkin ehdotettavan lainmuutoksen yhteydessä.

Työryhmän ehdotusten ja edellä viitattujen kysymysten lisäksi kokonaisuuden kannalta olennaista on, että säännösten valvontaan turvataan riittävät resurssit ja ennaltaehkäisevät sanktiot. Kuluttajansuojaviranomaisten toimivaltuuksia koskevat lainsäädäntöehdotukset ovat parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä (HE 54/2019 vp). Hallituksen esitys pitää sisällään myös kuluttajaluottosääntelyn rikkomiseen ehdotettavia uusia hallinnollisia sanktioita. Esimerkiksi luottokelpoisuuden arvioinnin osalta tulisi harkita lisäksi sopimusoikeudellisia sanktioita.

Huomiot keskeisistä ehdotuksista

-

1. Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

-

3. Laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

-

4. Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä

-

5. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 5 luvun 1 §:n ja 7 luvun 1 §:n muuttamisesta

-

6. Laki kuluttajansuojalain muuttamisesta

-

Oikeusministeriön asetus kuluttajan luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävistä oletuksista

KKV kannattaa kuluttajansuojalain luottokelpoisuuden arviointivelvoitteen täsmentämistä.

Hannula Paula
Kilpailu- ja kuluttajavirasto